אחופה שגומרת אינו דין שתקנה, מה לכסף שכן פודין בו הקדשות ומעשר שני, ביאה תוכיח, מה לביאה שכן קונה ביבמה, כסף יוכיח *וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקונין בעלמא וקונין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן, מה לצד השוה שבהן שכן הנאתן מרובה, שטר יוכיח, מה לשטר *שכן מוציא בבת ישראל, כסף וביאה יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שקונין בעלמא וקונין כאן אף אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה להצד השוה שבהן שכן ישנן בע"כ, ורב הונא כסף מיהא *באישות לא אשכחן בע"כ, אמר רבא שתי תשובות בדבר: חדא דשלש תנן וד' לא תנן, ועוד כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין, וכי גמרי' חופה שלא ע"י קידושין מחופה שע"י קידושין? א"ל אביי הא דקאמרת ג' תנן וד' לא תנן, תנא מילתא דכתיבא בהדיא קתני, מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני, ודקאמרת כלום חופה גומרת אלא ע"י קידושין רב הונא נמי ה"ק: ומה כסף שאינו גומר אחר כסף, קונה, חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה: *ת"ר כיצד בכסף? נתן לה כסף או שוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת לי, הרי את מאורסת לי, הרי את לי לאינתו הרי זו מקודשת, אבל היא שנתנה ואמרה היא הריני מקודשת לך, הריני מאורסת לך, הריני לך לאינתו אינה מקודשת. מתקיף לה רב פפא טעמא דנתן הוא ואמר הוא, הא נתן הוא ואמרה היא אינה מקודשת, אימא סיפא אבל היא שנתנה לו ואמרה היא לא הוו קידושין טעמא דנתנה היא ואמרה היא, הא נתן הוא ואמרה היא הוו קידושין? רישא דוקא סיפא *כדי נסבה, ותני סיפא מילתא דסתרא לה לרישא? אלא ה"ק נתן הוא ואמר הוא פשיטא דהוו קידושין נתן הוא ואמרה היא נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא ולא הוו קידושין, ואב"א נתן הוא ואמר הוא מקודשת, נתנה היא ואמרה היא אינה מקודשת, נתן הוא ואמרה היא ספיקא היא וחיישינן מדרבנן: אמר שמואל בקידושין נתן לה כסף ושוה כסף ואמר לה הרי את מקודשת, הרי את מאורסת, הרי את (לי) לאינתו הרי זו מקודשת, הריני אישך הריני בעליך הריני ארוסיך אין כאן בית מיחוש וכן בגירושין נתן לה ואמר לה הרי את משולחת, הרי את מגורשת, הרי את מותרת לכל אדם הרי זו מגורשת, אני אישך, אני בעליך, אני ארוסיך אין כאן בית מיחוש, אמר ליה רב פפא לאביי *למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים והתנן *האומר אהא הרי זה נזיר והוינן בה ודילמא אהא בתענית קאמר ואמר שמואל והוא שהיה נזיר עובר לפניו - טעמא דנזיר עובר לפניו הא לאו הכי לא? הכא במאי עסקינן דאמר לי, אי הכי מאי קמ"ל? הני

לישני

אף אני אביא חופה שקונה בעלמא. שגומרת ליורשה ולהפרת נדריה: יקנה נמי כאן בלא אירוסין: **שכן ישנן בע"כ**. שקונה בעלמא ביאה ביבמה ושטר בגירושין וכסף באמה העבריה: **כסף באישות מיהא לא אשכחן בעלמא בע"כ**. ואפ"ה קונה כאן ואף על כרחה כגון אב מקבל קידושין לבת קטנה אף אני אביא חופה: **שתי תשובות בדבר**. להא דאמרת חופה קונה בלא כסף: **ועוד כלום חופה גומרת**. דקאמרת חופה שגומרת כו' וכיון שאינה גומרת אלא לאחר קידושין היאך אתה בא לדון חופה שלא ע"י קידושין מחופה שע"י קידושין: **הרי את מקודשת לי**. או הרי את מאורסת לי: **ותנא סיפא מילתא דסתרא לרישא**. בתמיה וכי אמרינן בכל דוכתא כדי נסבה מידי דלא איצטריך למיתנייה ותנייה בכדי אבל סיפא דסתרא לרישא לא תני: **ה"ק**. סיפא אבל שינה ממה שאמרנו כגון שנתן הוא ואמרה היא נעשה כאילו נתנה היא ואמרה היא ואינה מקודשת דבעינן כי יקח איש: **נתן הוא**. דמי לכי יקח איש: **ואמרה היא**. דמי לתקח אשה לאיש: **וחיישינן מדרבנן**. שאם בא אחר וקידשה צריכה גט משניהם שמא לא היו של הראשון קידושין וחלו קידושי שני-או-שמא של ראשון קידושין ולא של שני: **בקידושין נתן לה כו'**. משום דקא בעי למימר סיפא בגירושין נתן לה כו' נקט כי האי לישנא (א) (נתן): **הרי את מקודשת**. ולא גרסינן לי: **אין כאן בית מיחוש**. אין כאן אפי' ספק קידושין דכי יקח כתיב ולא שיקח עצמו לה ודגירושין אין כאן בית מיחוש אף לפוסלה לכהונה: **ידים שאין מוכיחות**. בית יד אחיזת הדבר אע"פ שאינו מוכיח אחיזת לשון גמור כי הכא דקאמר הרי את מקודשת ולא קאמר למאן: **הויין ידים**. ואמר דלדידיה קדשה: **אהא**. אהיה: **שהיה נזיר עובר לפניו**. דודאי אהיה אף אני כזה קאמר אלמא בעינן הוכחה:

לישני

חופה שגומרת אינו דין שתקנה. וא"ת נימא דיו אסוף דינא דמהיכא מייתית דחופה קונה משום דגומרת דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן אחר כסף אף כאן לאחר כסף וי"ל דאתיא כרבי טרפון דאמר (בב"ק דף כה.) היכא דמיפריך קל וחומר לא אמר דיו והכא אי אמר דיו מיפריך קל וחומר דלאחר כסף לא איצטריך וא"ת לדידן דאמר דחופה אינה קונה נימא דכסף גומר אחר כסף מק"ו דחופה מה חופה שאינה קונה גומרת כסף שקונה אינו דין שיגמור וי"ל דלא מצי לאוכוחי שיגמור אלא אחר כסף כחופה ומאי אולמיה האי כסף מהאי כסף: **אף** אני אביא חופה שקונה בעלמא וקונה כאן מה להצד השוה שבהן שכן קונין בע"כ. ואע"פ שמוסר בתו הקטנה לחופה בע"כ כיון דבמקום בתו קאי לא חשיב בע"כ וא"ת אכתי אשכחנא חופה בעל כרחה דייעוד לאו נישואין עושה ונמצא שאחר ייעוד כונסה האדון לחופה על כרחו דאב וי"ל אע"פ שהייעוד יכול לעשות בעל כרחו דאב החופה צריך לעשות מדעת: **ורב** הונא כסף באישות מיהא לא אשכחנא בע"כ. אע"פ שהאב מקדש בתו קטנה בעל כרחה מכל מקום כיון שהוא מדעת האב לא קרי בעל כרחה כדפרישית ועוד בחופה נמי אשכחנא כי האי גוונא (כתובות מז.) שהאב מוסר את בתו קטנה לחופה: **הא** נתן הוא ואמרה היא כו'. [א] מה שלא הזכיר כלל נתנה היא ואמר הוא משום דלא פסיקא ליה דפעמים מקודשת באדם חשוב כדאמר לקמן (דף ז.): **הא** לאו הכי לא. אלמא קסבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים. וא"ת אמאי לא משני דלעולם הויין ידים והתם דקאמר אהא אפילו ידים שאין מוכיחות לא הויין דדילמא אהא בתענית קאמר וי"ל דטפי משמע אהא לשון נזירות מלשון תענית דאהא משמע מיד ופעמים שאכל ולא מצי למימר אהא בתענית עד למחר אבל גבי נזירות מיד יכול להתחיל נזירותו אם ירצה: **הכא** במאי עסקינן דאמר לי. משמע דמסיק הכא לשמואל דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ותימה דבריש מסכת נדרים (דף ג.) אמר האומר לחבירו מודרני ממך מופרשני ממך מרוחקני ממך שאיני אוכל לך שאיני טועם לך אסור וקאמרי' עלה בגמרא (שם דף ד:) אמר שמואל בכולן עד שיאמר שאיני אוכל לך שאיני טועם לך ומסיק מאי טעמא דילמא מודרני ממך דלא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא עסקא ומתן בהדך משמע מרוחקני דלא קאימנא בד' אמות דילך משמע ופריך (שם דף ה:) לימא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומשני שמואל מוקי מתני' כרבי יהודה דאמר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומדקאמר שמואל מוקי למתני' כרבי יהודה מכלל דאיהו לא סבירא ליה כוותיה אלא סבירא ליה דהויין ידים ואין לפרש דשמואל מוקי למתני' כרבי יהודה וסבר ליה כוותיה מדאמר בתר הכי ומאי דוחקיה דשמואל לאוקמא מתני' כרבי יהודה ומאי קשיא אמאי דחיק ומוקי מתני' כרבי יהודה משום דסבר ליה כוותיה לכך מוקי כרבי יהודה אלא ודאי קים ליה דהויין ידים ועוד דאמר בגיטין (דף פה.) גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי יהודה אומר

ודן

◆

תוס' ר"י הזקן

ביאה תוכיח. שאין פודין בה הקדש וקונה אף אני אביא חופה שאע"פ שאין פודין בה הקדש קונה: קונה ביבמה. תאמר בחופה שאין קונה ביבמה: כסף יוכיח. אין קונה ביבמה וקונה אף אני אביא חופה. שאע"פ שאין קונה ביבמה קונה: וחזר הדין. דכי פרכת מה לכסף שכן פודין תהדר ביאה תוכיח ומה לביאה [שקונה ביבמה] כסף יוכיח: בעלמא. כסף בכל מקום וביאה ביבמה: חופה שקונה בעלמא. היינו שגומרת: קונה כאן. בתורת קדושין *ופירוש "לא ראי זה כראי זה" לא תראה אותם שקולים בכל ענין אלא שיש לאחד מה שאין בחברו אלא שוים באיזה ענין: הנאתן מרובה. כסף וביאה אבל חופה אין הנאתו מרובה: שטר יוכיח. שאין הנאתו מרובה: מוציא. מגרש: שתי תשובות. יש להשיב ולומר: שלש תנן. במתני': וכי דנין. דהכי קאמרת חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף: דלא כתיבא בהדיא דהא מייתינן לה מקל ותומר: אחר כסף. שאם נתן לה כסף קדושיה וחזר ונתן לה כסף לקנותה קנין גמור אינו מועיל ואינו (רק) גומר קנינו. ואפ"ה חד כסף מהני לקנותה קנין גמור דאירוסין. חופה שגומרת אחר כסף אינו דין שתקנה בלא כסף קנין דאירוסין. והלכתא כרבא דחופה אינה קונה דסתמא דמתני' משתמע דאינה קונה. ועוד דבפרק הבא על יבמתו גרסי' בהדיא עד כאן לא קאמרי' אלא בקדושין דקני לה אבל חופה דלא קני לה לא וכן דעת הר"מ והרי"ף ז"ל: נתן לה כסף. שכן דרך הלוקח. ואמר לשון שקנאה דכתיב כי יקח ולא שיקיח את עצמו ולא תלקח אשה לאיש: נתן הוא הכסף דומה לכי יקח: אמרה היא הריני מקודשת לך דומה לתקח אשה לאיש ומ"ה מספקא מילתא ואם רוצה לכנסה צריכה קדושין אחרים ואם בא אחר וקדשה תצא מזה ומזה מספק ומסתברא דוקא היכא דאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה שהוא צריך לומר הרי את מקודשת לי לבאר שהכסף נותן לה בתורת קדושין והואיל והוא צריך לדבר אם היא דברה מה שמוטל עליו שהוא הלוקח הוי ספקא אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף הויא מקודשת ודאי שהרי הוא עשה כל המוטל עליו לעשות ואע"פ שהיא מדברת מה שאינו מוטל עליה אין היזק בזה. והיכא דנתנה היא הכסף ואמר הוא הרי את מקודשת לי לא הוזכר בגמ' בביאור ודאי לא הויא מקודשת כלל דבעינן שיקח ויתן כסף וכ"כ הרי"ף והר"מ ז"ל וכן נראה כן ההלכה באתקפתא דרב פפא דדייק רישא ואותביה אסיפא בנתן הוא ואמר הוא ולא דייק בנתנה היא ואמרה היא דמצי נמי למידק אלא משמע היכא דנתנה היא אע"ג דאמר הוא ליכא למידק דתהוי מקודשת דודאי אינה מקודשת דכתיב כי יקח וכל לוקח נותן כסף. ומיהו דוקא כשאמר הרי את מקודשת לי בזה הכסף שיחשב הואיל ויש כסף בקדושין אין הפרש אם הוא יקח או יתן. אבל אם אמר הרי את מקודשת לי בהנאה שיש לך כשאני אקבל כסף זה במתנה זו ממך מקודשת אם הוא אדם חשוב כדלקמן: הרי את מקודשת ולא אמר לי ידים שאין מוכיחות שאין בית יד אחיזות הדבר מוכיח אחיזתו בביאור כי הכא דלא מבאר מקודשת למי לעצמו או לאחר: הויין ידים. הויא אחיזה כאילו ביאר לעצמו: לפניו. ודאי דאהא נזיר כמוהו קאמר אלא וכו' וכן הלכתא דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ואי לא אמר לי לאו כלום הוא: אין כאן בית מיחוש דכתיב כי יקח ולא שיקיח את עצמו. ואפי' ספק קדושי' לא היו ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני ואיכא מ"ד דוקא שאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה אבל מדבר עמה על עסקי קדושיה קדושיו קדושין דלא גרע משתק. ומסתברא דמגרע גרע שאילו שתק היה מובן שנתן כסף הקדושין

לקנותה

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"י מהל' אישות הל"א ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נה סעי' א:

כא ב מיי' פ"א שם הל"ב טוש"ע שם סי' כו סעי' ב:

כב ג מיי' שם פ"ג הל"א סמג שם טוש"ע אה"ע סי' כז סעי' א:

כג ד מיי' שם הל"ב וסמג שם טוש"ע שם סעי' א:

כד ה מיי' שם הל"א ו וסמג שם טוש"ע שם סעי' א ו:

כה ו מיי' פ"א מהל' גירושין הל"ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' ג:

כו ז ח מיי' פ"א מהל' נזירות הל"ו:

מסורת הש"ס

[לקמן כח. וש"נ]

[לקמן סז.]

שם

רש"ל מ"ז ופירש בקידושין וכן כר"נ

תוספתא דקידושין פ"א

[ר"ה ס: וש"נ]

[נזיר ב: ע"ש נדרים ה: ע"ש גטין פה:]

נזיר ב: ע"ש

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בקידושין וכו' כי האי לישנא בקידושין נתן כו' הס"ד:

◆

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הא נתן מה שלא הזכיר כו'. נ"ב הרי"ף והרמב"ם והרשב"א חולקין על זה:

◆

גליון הש"ס

גמ' אבל היא שנתנה ואמרה. ע' ר"ן נדרים ל ע"א:

מבנה

סיכות ללימוד של ר' הונא

ביאה, כסף, שטר יוכיח

נושא

כיצד מקדשין בכסף

מבנה

דיוקים סותרים מרישא וסיפא

נושא

שיטת שמואל "ידים שאין מוכיחות"

מבנה

הגהות "קידושין" "גירושין"